

Prøvefiske av Lyngedalsvatn, Vestvågøy 2023/24

Prosjekt Utmark

Tittel: **Prøvefiske av Lyngedalsvatn, Vestvågøy 2023/24**

Forfattere: Morten Halvorsen¹ & Geir-Johnny Monsen²

Antall sider: 11 (+ vedlegg)

Sammendrag:

Lyngedalsvatnet ble prøvefisket 03-04.10.2023. Fangsten bestod av n=91 ørreter og n=144 røyer. Resultatene blir sammenliknet med et tilsvarende prøvefiske utført i innsjøen i 2007. Begge gangene ble det fanget nøyaktig like mange ørreter. Antall sjøørreter blant disse var også svært likt; n=11 i 2007 mens n=13 i 2023. Hos ørreten ble lengde ved kjønnsmodning fastsatt til 30-32 cm i 2007, og det er ikke noe som tyder på at denne egenskapen ved bestanden er forandret. Kvaliteten var imidlertid noe forbedret; det var noen flere med ønsket (rødlig) kjøttfarge i 2023.

Røyebestanden var vanskelig å tolke, fordi man opprinnelig hadde tatt prøver av for mange «store» fisk og for få små fisk. I likhet med prøvefisket i 2007 fikk man nesten bare kjønnsmodne fisker. Vi utførte derfor et supplerende prøvefiske i oktober 2024, og resultatene viste at samtlige røyer var kjønnsmodne allerede ved lengder på ca 20 cm. Bestanden er dermed typisk overtallig (-befolket), og skal dette forbedres, må bestanden reduseres (tynnes).

- 1) *Nordnorske Ferskvannsbiologer, Sortland*
- 2) *Prosjekt Utmark, Bodø*

Forord

Leder i Lyngedal utmarks- og grunneierlag, Geir-Harald Evjen, tok kontakt med Prosjekt Utmark med ønske om å utføre prøvafiske i Lyngedalsvatnet. PU søke dermed midler fra Fiskefondet for å gjennomføre dette.

Prøvefisket ble gjennomført i oktober 2023, med litt supplerende fiske i oktober 2024.

Takk til en fantastisk hyggelig og hjelpsom gjeng ved prøvafiskene.

Innhold

Innledning.....	4
Metode.....	5
Resultater.....	7
Diskusjon.....	10
Referanser.....	11
Vedlegg.....	12

Innledning

Helos/Lyngedalsvassdraget har et nedbørfelt på ca 7 km², og munner ut i Lyngedalspollen, nordøst på Vestvågøya. Greina som drenerer til pollen fra Lyngedalsvatnet omfatter Indre Lyngedalsvatn (0.086 km²) Teieelva (ca 170 m), Lyngedalsvatnet (0.82 km²) og Lyngedalselva (ca 600 m) som munner ut i pollen. Anadrome laksefisk kan vandre gjennom Lyngedalsvatn (18 moh) og videre til Indre Lyngedalsvatn (24 moh) (G-H. Evjen, pers. medd.).

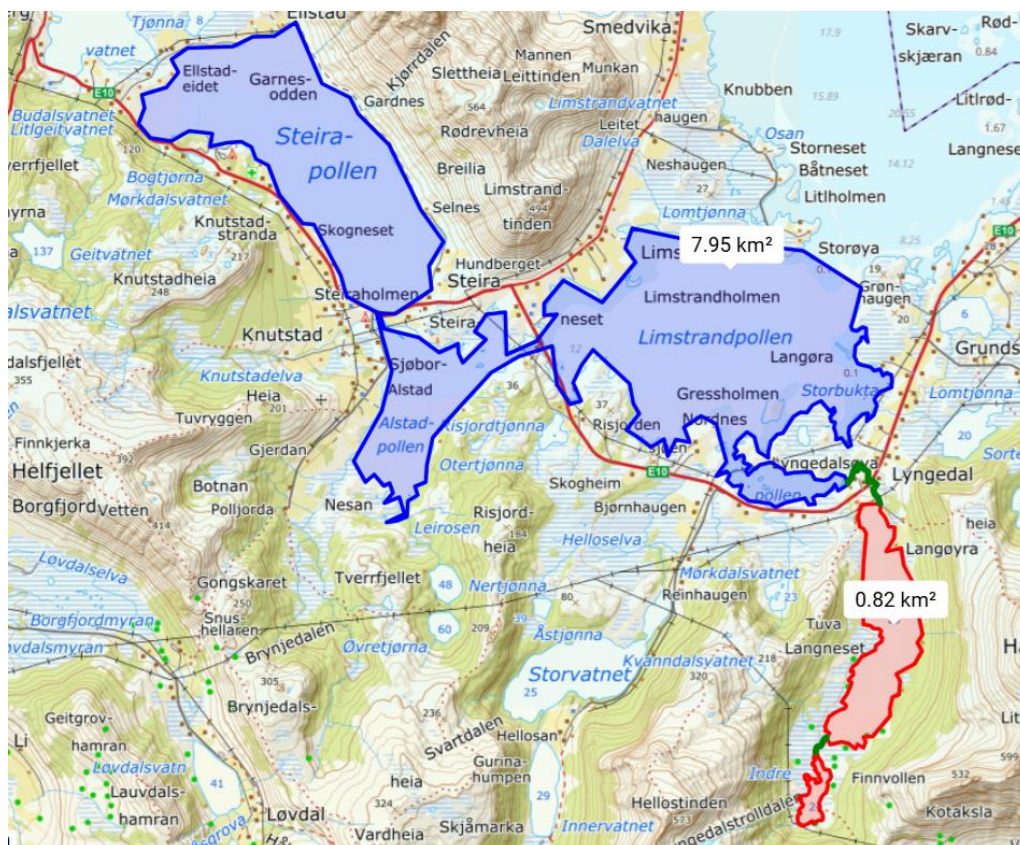
Lyngedalspollen er videre sammenkoblet med tre andre brakkvannspoller: Steirapollen, Alstadpollen og Limstrandpollen. Pollene utgjør ca 8 km². Det er en grunn terskel (2-3 m) mellom Limstrandpollen og havet (Sundklakkstraumen) utenfor.

Lyngedalsvatn er tidligere prøvfisket av Vestvågøy kommune (Blix & Halse 1998). Basert på utseende, ble n=7 av en total fangst på n=71 ørreter karakterisert som

sjørreter. I tillegg ble det fanget n=19 røyer, hvorav samtlige var både kjønnsmodne og fri for parasitter. Ingen ble karakterisert som sjørøye.

Innsjøen ble senere prøvfisket av Nordnorske Ferskvannsbiologer i september 2007 (Halvorsen & Jørgensen 2008). Fangsten bestod av 91 ørreter og 72 røyer. Blant ørretene var det 11 sikre sjørreter (med marine parasitter). Lengde ved kjønnsmodning var 30-32 cm. De fleste ørretene var hvite i kjøttet (84 %), mens resten var lys røde (14%) eller røde (2 %).

Røyebestanden var typisk overtallig (-befolket), og det var ingen sikre sjørøyer. De aller fleste røyene (94 %) var kjønnsmodne. Lengde ved kjønnsmodning var 20-22 cm. Kvaliteten var ellers overraskende god og 44 % hadde lys rød eller rød kjøttfarge (Halvorsen & Jørgensen 2008).

Metode

Prøvefiske

Ved prøvefisket 03-04.10.23 var siktedypet 3.5 m og vannfargen gul/brun. Garninnsatsen var 4 lenker a to Nordiske garn (maskevidde 5-55 mm) vinkelrett fra land og ei lenke a to garn på dypområdet (max dyp 17 m), samt 9 Nordiske garn enkeltvis fra land.

10-11.10.24 ble det utført et supplerende fiske med 3 lenker a 3 garn vinkelrett fra land, med maskevidde 16.5, 18.5 & 21 mm.

Prøvetaking

Følgende egenskaper ble registrert hos fisken: total lengde, vekt, kjønn, modningsgrad, kjøttfarge og parasitter. Parasittene måse- og fiskandmark (*bendelmark*) vises som cyster på innvollene, og infeksjonen er vurdert som liten (< 5 cyster), middels (5-15 cyster) eller sterk (>15).

Marine parasitter

Fisk som har beitet i havet, blir vanligvis infisert med *en* eller flere marine parasitter (Halvorsen 2012). Vi karakteriserer en sikker sjørørret eller sjørøye ved at den er infisert med marine parasitter; sortprikk (*Cryptocotyle lingua*) (foto neste side), kveis (*Anisakis simplex*) og/ eller lusebitt (lakselus: *Lepeophtheirus salmonis*) (foto til høyre).

Lengde ved kjønnsmodning

Lengde ved kjønnsmodning er den viktigste egenskapen til en fiskebestand. Ved kjønnsmodning avtar veksten (gjerner 50 %), og dødeligheten øker sterkt.

Vi har definert lengde ved kjønnsmodning som den lengden (i cm) der mer enn halvparten av hofiskene er modne, dvs. skal gyte inneværende høst.

Som et kvalitetsmål bruker vi at dersom lengde ved kjønnsmodning er mindre enn 20 cm, karakteriseres bestanden som overtallig, fra 25-30 cm som middels gode/akseptable og over 30 cm som gode. Et grensetilfelle har vi der lengde ved kjønnsmodning er fra 20 - 25 cm, og i disse tilfeller bør også andre kvalitetskriterier (kjøttfarge, parasitter) inkluderes i vurderingen.

Sortprikk

Resultater

Fangst (2023)

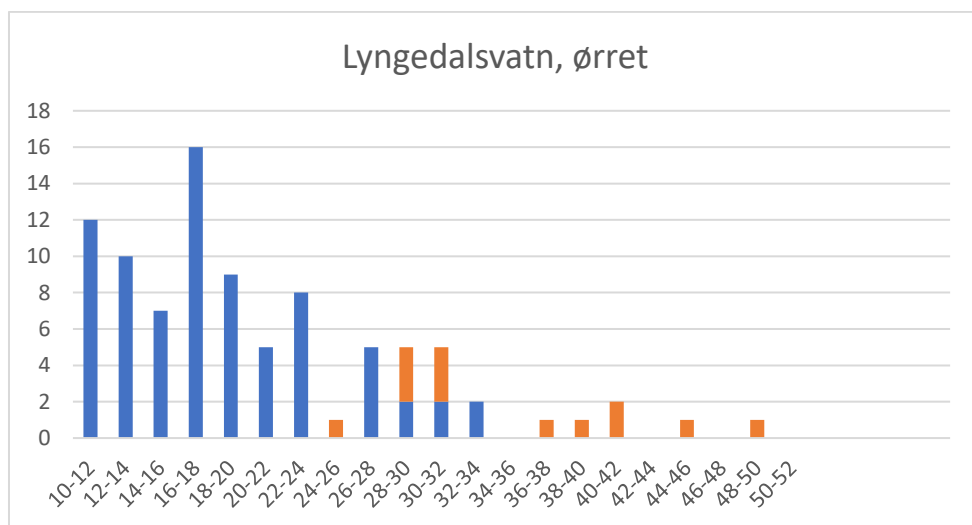
Fangsten bestod av 91 ørreter og 144 røyer.

Ørret

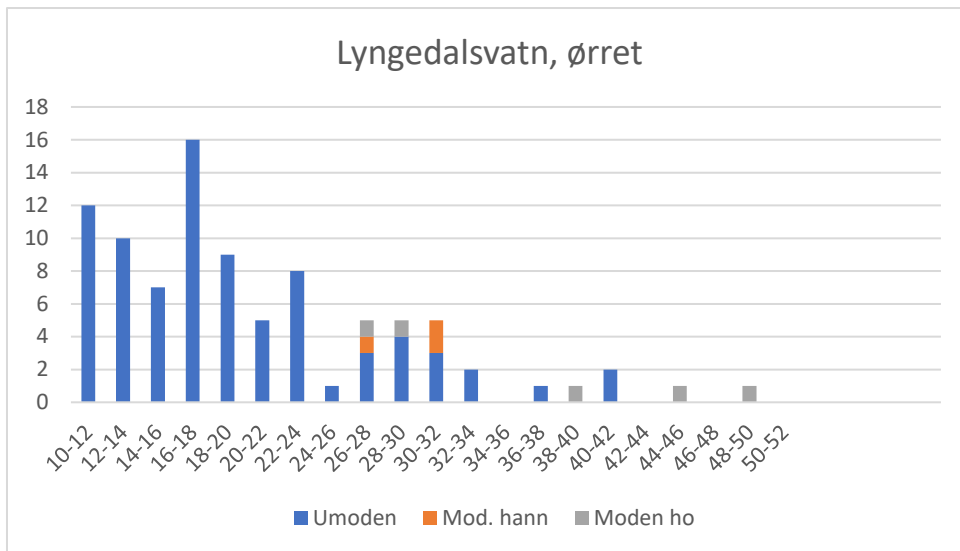
Blant ørretene var det 14 sikre sjørreter. Av disse hadde n=9 lusebitt, og n=5 både lusebitt og sortprikk (Fig. 1). Samtlige av sjørrettene hadde lengder over 25 cm, og utgjorde flertallet av fisk over 25 cm (n=24).

Ørretene hadde lengder fra 11-49 cm (Fig. 2). Det var ikke mulig å fastsette lengde ved kjønnsmodning. Noen få hofisk var modne allerede ved lengder på 28-30 cm, men materialet er for lite til at vi kan fastsette denne lengden eksakt. De fleste modne var imidlertid over 30 cm.

De fleste ørretene (n=66) hadde hvit kjøttfarge, mens resten var lys røde (n=17) eller røde (n=8). De fleste ørretene var fri for bendelmark (n=48), mens resten hadde litt (n=30) eller mye (n=13).

Figur 1. Lengdefordeling (cm) samt antall fisk med marine parasitter (røde søyler) fra Lyngedalsvatnet (n=91).

Figur 2. Lengdefordeling (cm) og kjønnsmodning hos ørret fra Lyngedalsvatn (n=91).

Røye

Det var ingen sikre sjørøyer (med marine parasitter) i materialet. Det ble tatt prøver av n=61 røyer, mens restmaterialet (n=84) kun ble lengdemålt.

Det prøvetatte materialet (n=61) bestod av vel 93 % kjønnsmoden fisk (Fig. 3). Kun to røyer i lengdeintervallet 10-12 cm og to i intervallet 16-18 cm var umodne. Som vanlig var hannfiskene kjønnsmodne tidligere enn hofiskene.

Det var ikke mulig å fastsette lengde ved kjønnsmodning pga at det var for få fisk (umodne og modne hunnfisk) under 24 cm i det prøvetatte materialet. Materialet var dominert av fisk i størrelsesområdet 24-28 cm. Ved det forrige prøvofisket var nemlig lengde ved kjønnsmodning fastsatt til 20-22 cm (Halvorsen & Jørgensen 2008), og det er her vi trenger et større antall fisk.

De fleste røyene (n=59) var hvite i kjøttet, mens resten var lys rød (n=2).

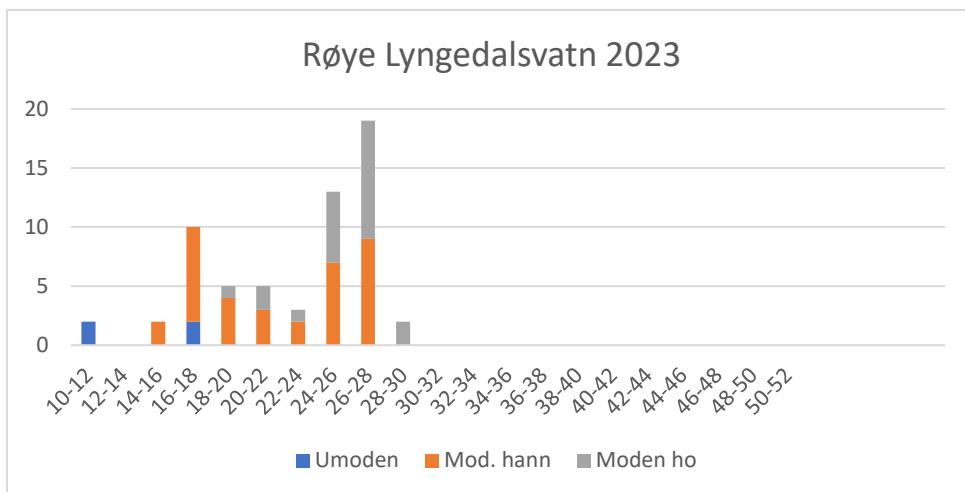
Det resterende materialet (n=84 røyer) hadde lengder fra 10-30 cm, med en topp rundt 20-26 cm (Fig. 4). Lengdeforelingen hadde lite til felles med det prøvetatte materialet, hvor toppen lå i størrelsesområdet 24-28 cm. Det er ikke mulig å hente noe informasjon ut av dette restmaterialet.

Ekstra prøvofiske i 2024

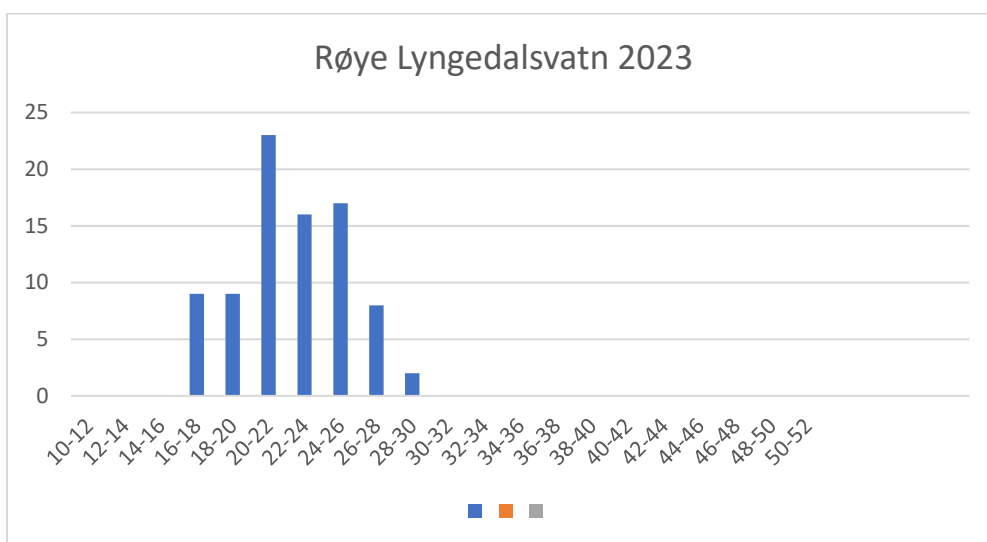
Materialet bestod av n=55 røyer og ca 50 ørret, hvorav n=10 hadde marine parasitter, dvs var sikre sjørøret.

Materialet viser at all røye med lengde 20-21 cm også var modne, og selv ved lengdegruppen under (19-20 cm) var de fleste modne. Materialet i denne gruppen er imidlertid for lite til at vi kan slå dette fast med sikkerhet.

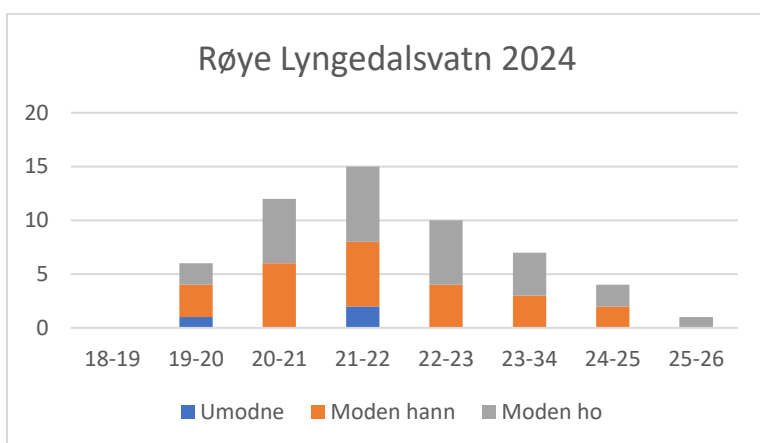

Figur 3. Lengdefordeling (cm) og kjønnsmodning hos det prøvetatte røymaterialet (n=61).

Figur 4. Lengdefordeling av restmaterialet av røye fra Lyngedalsvatnet (n=84)

Figur 5. Lengdefordeling (cm) og kjønnsmodning hos røymaterialet fra 2024 (n=55)

Diskusjon

Ørretbestanden

Tilfeldigvis fikk vi nøyaktig like mange ørreter ved prøvefisket i 2023 som ved prøvefisket i 2007 (n=91). Antall sjøørreter vi fikk i 2023 (n=13) var også svært likt tallene fra 2007 (n=11), så andelen er tilnærmet den samme. I tillegg fikk vi altså n=10 sikre sjøørreter på 9 garn med maskevidder fra 16-21 mm ved det supplerende prøvefisket i 2024!

Ved forrige prøvefiske ble lengde ved kjønnsmodning fastsatt til 30-32 cm (Halvorsen & Jørgensen 2008), og det er ingenting som tyder på at denne egenskapen ved ørretbestanden er forandret.

Det var imidlertid noen flere som hadde rødlig eller rød kjøttfarge; i 2007 hadde 16 % ønsket farge, mens 27 % i 2023. Konklusjonen er at ørretbestanden er god og i stor grad er uforandret siden 2007. Dette er jo en langgrunn innsjø med en stor andel strandsone, noe som igjen tilsier at innsjøen er produktiv (Andreassen 2001, Kristoffersen m.fl. 1994).

Utløpselva er svært begrodd

I likhet med f.eks. Borgevassdraget, kan ørreten velge mellom å beite i pollene, og eller i havet utenfor (Jørgensen & Monsen 2024). Det er ingen tilgjengelig kunnskap om pollene, så det hadde vært på sin plass å undersøke disse.

Røyebestanden

Ved prøvefisket i 2007 bestod røye-materialet av 94 % kjønnsmoden fisk, og dette tallet var svært likt (93 %) hos det prøvetatte røymaterialet fra 2023.

Problemet er at lengdefordelingene er svært forskjellige, så de er ikke direkte sammenlignbare. Materialet fra 2007 hadde en konsentrasjon omkring lengdene 20-28 cm, mens det prøvetatte materialet fra 2023 hadde en konsentrasjon av større fisk (24-28 cm).

Materialet fra 2024 var heller ikke optimalt; maskeviddene var basert på hvilke lengder som vi manglet materiale ifra, samt en generell sammenheng mellom maskevidde i mm og fiskens lengde i cm (Vedlegg).

Problemet var at innsjøen var så langgrunn at de tre garna i lenke ikke nådde ned til det dypeste området i innsjøen, der røya som oftest oppholder seg i sommerhalvåret (Andreassen 2001, Halvorsen m.fl.1997). Samtidig ønsket vi å sette garna såpass grunt at vi kunne få med gytefisk. Vi burde dermed ikke ha satt garna i lenke med samme maskevidde, men splittet de opp i grunt satte garn og dypt satte garn.

Det som imidlertid er klart er at røyebestanden er overtallig (-befolket), for selv ved lengder på ca 20 cm er de fleste fiskene kjønnsmodne. Dersom en ønsker å endre på dette må bestanden tynnes, og den mest brukte metoden er bruk av teiner med salta (kassert) torskeroegn som agn (Svenning & Klemetsen 2001).

Referanser

Veiledning i teinefiske. NINA, NFH/UiTø. 47 s.

Andreassen, G. 2001. Røye. Naturforlaget. 192 s.

Blix, P. & Halse, J.G. 1998. Prøvefiske med garn i Lyngedalsvatnet 1997. Rapport. Vestvågøy kommune. 16 s.

Halvorsen, M. 2012. Sjørøyebestandene i Nord-Norge; 100 av 400 mulige – en zoogeografisk analyse av de aktuelle vassdragene. Utredning for DN nr 1-2012. Direktoratet for naturforvaltning. 36 s.
www.dirnat.no/publikasjoner

Halvorsen, M. & Jørgensen, L. 2008. Kartlegging av fiskebestander med usikker bestandsstatus (med hensyn på sjøvandring) i Dønna, Ofoten, Lofoten og Vesterålen. Rapport 2008-05. Nordnorske Ferskvannsbioologer. 111 s.

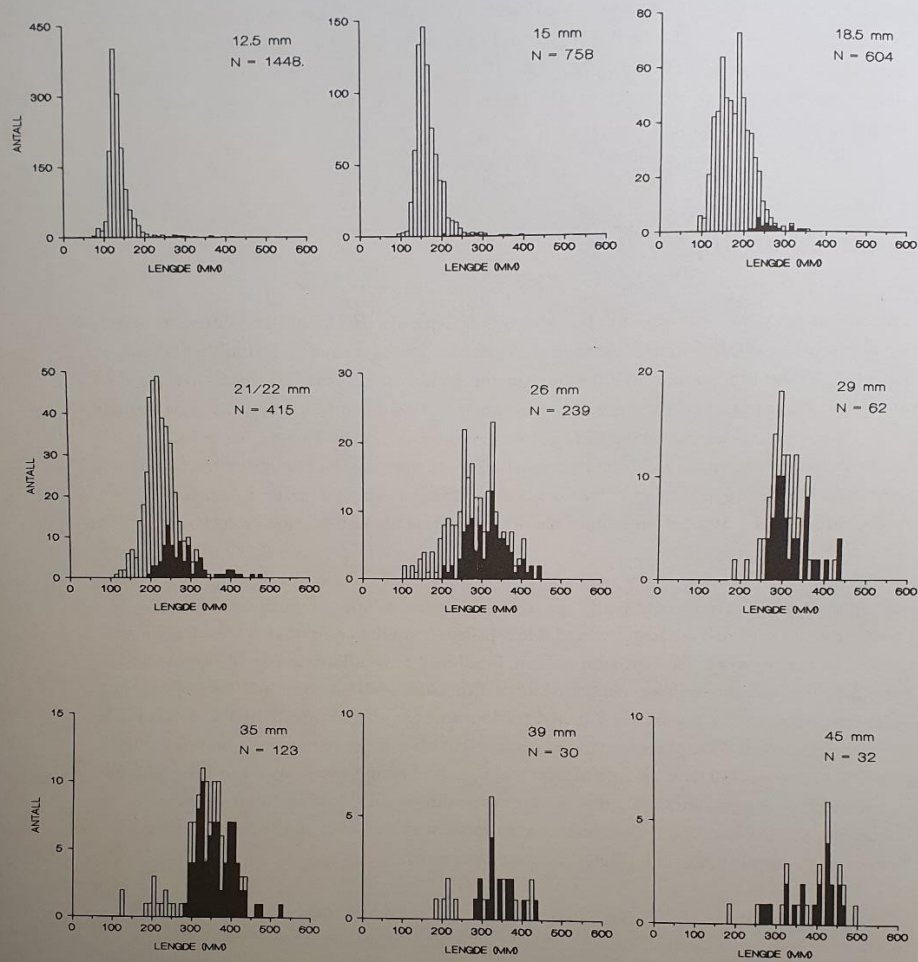
Halvorsen, M., Jørgensen, L. & Amundsen, P.-A. 1997. Habitat utilization of juvenile Atlantic salmon (*Salmo salar* L.), brown trout (*Salmo trutta* L.) and Arctic charr (*Salvelinus alpinus* (L.)) in two lakes in northern Norway. Ecol. Freshw. Fish 6: 67-77.

Jørgensen, L. & Kristoffersen, K. 1995. Sjøvandrende og stasjonær røye og ørret i vassdrag i Troms. Rapport nr 60. Fylkesmannen i Troms, miljøvernadv. 97 s.

Jørgensen, L. & Monsen, G.-J. 2024. Ferskvannsbioologiske undersøkelser i Borgevassdraget, Vestvågøy – fisk og muslinger. Rapport. Prosjekt Utmark. 21 s.

Kristoffersen, K., Halvorsen, M. & Jørgensen, L. 1994. Influence of parr growth, lake morphology, and freshwater parasites on the degree of anadromy in different populations of Arctic char (*Salvelinus alpinus*) in northern Norway. Can. J. Fish. Aquat. Sci. 51: 1229-1246.

Svenning, M.-A. & Klemetsen, A. 2001. Overbefolka røyevatn i Nord-Norge (ORN).

Figur 66.
Samla fangst av røye på bunngarn med ulike maskevidder (12.5 - 45 mm). Fangst av røye med marine parasitter (sikre sjørøyer) på de ulike maskeviddene er markert med svart.

Vedlegg

Fangst av røye på garn med ulike maskevidder (12.5-45 mm). Fra Jørgensen & Kristoffersen (1995).

